

KRİZDEKİ MADENCİLİĞİMİZ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Türkiye’de madencilik sektörünün kriz içerisinde olduğu farklı çevreler tarafından uzun bir süredir konuşuluyor. Hata bu konuda pek çok panel düzenlendi. Peki gerçekten de böyle bir kriz var mı? Konunun uzmanlarından Prof. Dr. Doğan Aydal, madencilik sektöründe yaşanan son gelişmeler ve çözüm önerileriyle ilgili önemli tespitlerde bulunuyor.

Madencilik denilince sade vatandaşımızın genelde anladığı metalik madenlerden oluşuyor. Ülkemiz metalik madenler bakımından zengin bir ülke değil. Her çeşit madenden bir miktar var. Türkiye’nin yeraltı servetlerinin varlığı çok abartılmış ve maalesef birçok siyasetçiye meydanlarda konuşma malzemesi oldu. Türkiye’de metalik olan veya olmayan yeraltı servetlerimizden hiçbiri Dünya’nın kaderi için çok önemli miktarlarda değil. Buna dünya rezervinin yüzde 73’üne sahip olduğunu söylediğimiz bor yataklarımız da dâhil. Dünya

toplam bor satışının yaklaşık 2 milyar dolar olduğunu bilirsek, bu vurgumun ne anlama geldiği daha net anlaşılıyor. En çok konuşulan metalik madenimiz kromit cevherinin dünya toplam kromit rezervi içindeki payı sadece yüzde 1 civarında. Dolayısıyla “madencilik” dediğimiz zaman sadece metalik parlaklığa sahip olan madenlerimiz değil, manyezit, bor, feldispat ve benzeri endüstriyel hammaddeler ile granit, traverten, mermer gibi doğal taşların tamamı ve ferrokrom benzeri mamul üretimlerin tamamı kastediliyor. Metalik madenlerimizin toplam maden ihracatımız içindeki payı ise sadece yüzde 26.

MADEN İHRACATI DÜŞÜYOR

2013 yılından itibaren maden ihracatımızda ve maden ihracatımızın toplam ihracatımız içindeki payında sürekli bir düşüş söz konusu. Bu düşüş kendisini metalik maden satışlarında daha belirgin olarak gösteriyor. Mesela, bakır cevheri ihracatımız, 2015 yılında bir önceki yıla oranla yüzde 31,3 oranında azaldı. 2015 yılında çinko cevheri ihracatımız, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 29,4 oranında azaldı. Krom cevheri satışımızdaki düşüş, değer bakımından 2014’e göre yüzde 26,5; 2010’a göre ise yaklaşık yüzde 48’lik bir düşüş gösterdi. Liste böylece uzayıp gidiyor. Maden ihracatımızdaki bu düşüşlerin dünya ticaretindeki

mal-ürün tercihlerindeki değişimlerle de tabii ki bağlantısı var. Yakın çevremizde devam eden savaşların, siyasi krizlerinde bu düşüşlerde etkisi mutlaka var. Ancak çok önemli bir etki; Hükümetimizin 2015 yılı ve öncesindeki “Yeni Maden Kanunu” hazırlıkları. 4 Şubat 2015 tarihinde kanunlaşarak kabul edilen 6592 sayılı Maden Kanunu’nun ülkemiz için çok hayırlı olduğunu söylemek mümkün değil.

YENİ MADEN KANUNU VE GEREKÇELERİ HAKLIYDI!

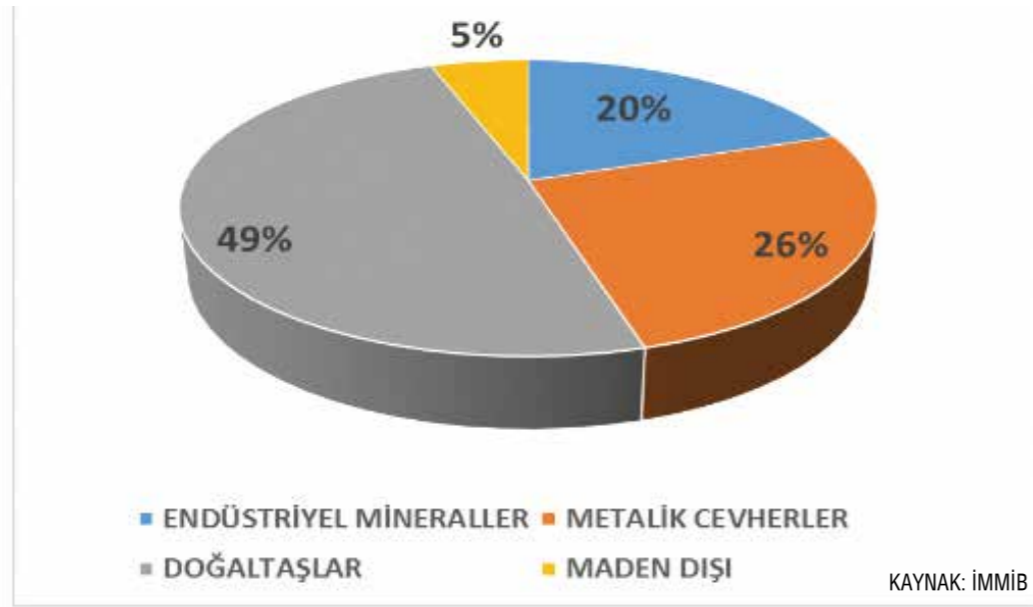
Yeni Maden Kanunu hazırlıklarından çok önce, Maden Kanunu’muz da birçok kusur olduğunu, bu kusurlar giderilmediği takdirde madenciliğin

önünün tıkanacağını, gazete, dergi ve televizyonlarda defalarca yazıp, anlatmıştım. Madencilerin elinde 2010 yılında 41 bin ruhsat varken, bütün yabancı yatırımcılar dâhil sadece 70-80 milyon dolarlık yatırım yapılmasının, ruhsat başına 2 bin dolar bile olmayan ortalama harcamanın anlaşılmasız olduğunu kaç kez anlattım, hatırlamıyorum. Yani, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) yatırımı arttırmak için yeni bir Maden Kanunu hazırlamak da haklıydı. Ancak beklenen maddeleri, işleri kolaylaştırıp üretimi arttıracığına, ülkeyi ekonomik olarak daha zora sokan, çelişkili sonuçların ortaya çıkmasına sebep oldu.

Madencilüğümüzün krize girip girmediğini anlamamızın belki de en kolay yolu bu istatistiklere bakmak.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Toplam İhracat (x 1.000 \$)	105.964.665	132.027.195	102.142.612	113.685.989	134.571.338	151.860.846	151.707.002	157.622.057	143.729.741
Maden İhracatı (x 1.000 \$)	2.715.825	3.241.019	2.508.609	3.655.300	3.876.465	4.181.381	5.042.322	4.646.945	3.906.820
Maden İhracatının Toplam İhracatta Payı (%)	2,5	2,4	2,4	3,2	2,9	2,8	3,3	2,9	2,7

Kaynak: TİM

YENİ KANUN, MADENCİLİĞİ DAHA DA ZORA SOKTU

Yeni kanuna göre, “yeni yatırım yapmadın, sözleşmedeki taahhütlerine uymadın” denilerek, her yıl 20 bin ile 50 bin lira arasında değişen ağır cezalarla karşılaşılıyor.

ETKB'nın kanun hazırlıkları yapılırken özel sektör temsilcileri ile görüştiklerini de biliyorum. Yeni kanunun kabulünden sonra geçen 17 aylık sonuçlara bakıldığında, bu temsilcilerin, resmin bütününe bakmak, madencilüğün temel problemlerini çözmek yerine, sadece danışmanlıklarını yaptıkları şirketlerin özel problemleri

ile uğraştıkları, o şirketlerin problemlerini çözmeye yönelik teklifler götürdükleri de bir gerçek olarak ortaya çıktı. Bu yazının siyasi bir hedefi yok. Gördüğümüz uygulama yanlışlıklarını ortaya koyup, mümkün olursa düzeltilmesine yardımcı olarak, emek yoğun bir sektör olan madencilüğün gelişmesine yardımcı olmak.

İZİN VE DEVİRLERİN BAŞBAKANLIK'A GÖNDERİLMESİ ZAMAN KAYBETTİRDİ

Madencilüğümüzün sıkıntıya girmesinin en önemli etkenlerinden birinin, maden müracaatlarının kabulü ve yer tahsisinden sonra imza için Başbakanlık'a gönderilmesi oldu. Maden bulup, bu bölgeler için müracaat

yapan, Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nden (MİGEM) “Alan Rezerv Edildi” diye haritalı-koordinatlı belge alan birçok kişi, aylarca, hatta yıllarca Başbakanlıktan gelecek onayları beklediler. Başbakanlık'a dosyaların tamamının gitmediği, sadece müracaat eden kişinin “adı-soyadı ve hangi maden için müracaat ettiği” yazısının gittiği, aylar sonra ortaya çıktı. Bu listelere neden ihtiyaç duyuldu, neden aylarca, hatta yıllarca Başbakanlıktan gelecek cevaplar beklendi, bu anlaşılamadı. Sonunda şirketlerin şikâyeti ve Mahkeme kararı ile bu talepler Başbakanlık yerine ETKB'na gönderilmeye başlandı. Kanun çıkışı ile birlikte, yeni yönetmelik olmadığından, yeni maden ruhsatların verilmesinin altı ay süre ile durdurulacağı belirtilmişti. Aradan onyediy ay geçti, ancak sonuç yine değişmedi. Maden kanunundan sonra ETKB tarafından onaylanan ruhsat sayısının son derece az olduğu da madenciler tarafından biliniyor.

Müracaatları üzerine ruhsat alanları kendileri için rezerve edilen binlerce yatırımcı, yıllardır süre gelen temayüller çerçevesinde, ruhsatlar nasılsa en geç bir ay içinde gelecek diye, kendi alanlarında binlerce, milyonlarca liralık yatırımlar yaptılar. Başbakanlıkta geçen uzun bekleme süreleri içinde de bütün bu harcama ve yatırımlar yaptılar. Ancak yapılan bütün bu masraflar, ruhsat alımı tarihinden önce yapıldığı için MİGEM tarafından talep edilen “Ön

YABANCILARIN İLGİSİ DEVAM EDİYOR

Ülke madencilği adına dikkat etmemiz gerek farklı hususlar var. Son yıllarda ülkemize ve özellikle D-GD bölgelerimize İrlandalı, Avusturyalı yatırımcı başta olmak üzere yabancı yatırımcı ilgisi arttı. Ancak bu yatırımcıların hepsinin iyi niyetli olduğunu söylemek mümkün değil.

Arama Raporu” için harcama belgesi olarak kabul edilmiyor. Bu arada, ruhsat devir, satış ve benzeri uygulamaların da Başbakanlık'a gönderilmesi işleri tıkayan bir diğer problem olarak karşımıza çıkıyor. Vatandaşın elinde hasbelkader bulundurduğu bir ruhsatı satmak istediğinde, alıcısı varsa bile satamaz konuma düştü. Bu devir işlemleri de maalesef aylarca Başbakanlıkta bekletildi. Bu sıkıntıları gören yabancı şirketler, yeni arama ruhsatları almından vazgeçip, hazır işletmeye geçmiş ruhsatları satın alarak madencilik yapmak istemişlerdir. Bu sefer de karşlarına yine “Ruhsat Devir sözleşmelerinin de

Başbakanlık'a gönderilme mecburiyeti” çıktı. Birçok yabancı yatırımcı, sadece bu sebeple, nedeni belli olmayan bekleme katlanmadığından, yatırımdan vazgeçip ülkemizi terk etti. Ekonomik sıkıntıda olan madenci, madenini satamıyor, parasızlıktan yeni yatırım da yapılamıyor. Bu sefer de, yeni kanuna göre, “yeni yatırım yapmadın, sözleşmedeki taahhütlerine uymadın” denilerek, her yıl 20 bin ile 50 bin lira arasında değişen ağır cezalarla karşılaşılıyor. Ruhsatı bedava bırakmak istese de, yeni kanuna göre, yazılan cezaları ödemedi bırakması mümkün olmayacak duruma getirildi.

UYGULAMA YÖNETMELİĞİ HALA YAYINLANMADI

Kanunun en büyük eksikliklerinden birisi de, kanun kabulünden 17 ay geçmiş olmasına rağmen ilgili yönetmeliğin çıkarılmamış olması. Bir başka deyişle, ruhsat sahibi yatırımcı, eski yönetmeliğe göre raporlarını hazırlayacak, ama yeni kanuna göre ceza verecek. Bir hukuk devletinde böyle bir durumun kabul edilmesi mümkün mü? Eski kanunun geçerli olduğu dönemde, ruhsat alımı için müracaat edenler, bu alanlar için kendileri için "Alan Rezerv Edildi" yazısı verildiğinde, kendilerinden "Arama Ruhsat Bedeli" adı altında 2 bin TL, "Arama Ruhsat Harcı" adı altında 800 TL olmak üzere, her ruhsat için 2 bin 800 TL bedeller alınıyordu. Ancak, bütün bu tahsilatlara ve "Alan Rezerv edildi" yazılarına rağmen, ruhsatlar uzun süre verilmedi. Önce MİGEM'de bekletilerek verilmedi, daha sonra guruplar halinde imza için Başbakanlık'a gönderildi. Aradan geçen uzun zaman zarfında Yeni Maden Kanunu ve yeni adlar altında ruhsat bedelleri çıktı. Maden İşleri Genel Müdürlüğü, Başbakanlık'tan olumlu yazısı gelenlere 2015 yılı Şubat ayından sonra ruhsat verdiler. Ancak, Yeni maden kanunu öncesinde, şirket ve kişilere Ruhsat Alanı Rezerv ederken tahsil ettikleri ruhsat bedellerini unuttular ve mükerrer ruhsat bedelleri tahsil edildi.

RUHSAT BEDELLERİ MÜKERRER OLARAK TAHSİL EDİLDİ

Birçok kişi, mükerrer alınan bu ruhsat bedellerinin, 2016 yılında ödenmesi gereken ruhsat bedeline mahsup edileceğini, eksik varsa, normal olarak kendilerine tebligat yapılarak tahsil edileceğini düşündü. Ancak gelişmeler böyle olmadı. MİGEM, mükerrer alınan bu paraların farkına, yeni kanunun çıkışından 8 ay sonra vardı. Normal şartlarda, bu parayı ya sahiplerine iade etmesi veya 2016 ruhsat harcı bedelinden düşmesi, varsa farkı talep etmesi gerekirdi. MİGEM, il defterdarlıklarına 13.10.2015'te 50970864-150-E58701 sayılı bir yazı göndererek, fazla aldıkları bu ruhsat bedellerinin "...ilgili talep ederse.." denilerek ruhsat sahiplerine iade edilmesi gerektiğini yazdı. Dolayısıyla ve sonuç olarak, ruhsat sahiplerine, ne MİGEM'den, ne de defterdarlıklardan "gelin paranızı alın" şeklinde bir uyarı yazısı gelmedi. Tesadüfen duyanlar dışında hiçbir yatırımcının bu yazıdan hala haberi yok. Çok daha garibi, MİGEM, mükerrer alımlar ile ilgili böyle bir yazı yazdıktan sonra bile mükerrer ruhsat harcı alımlarına devam etti.

Esas vahim uygulama bundan sonra başlıyor. Ruhsat sahiplerinden alınan bu mükerrer ruhsat paraları 2016 yılının ruhsat bedelinden mahsup edilmedi.

Ruhsat sahiplerinin de bu normal dışı uygulamadan haberleri olmadığından, yeni Maden Kanununun 13.maddesine göre 31 Ocaktan sonra ruhsat başına yaklaşık 21 bin 600 TL ceza ödemeye karşı karşıya kaldılar. Hatta yeni kanuna göre, "bu cezalar üç ay içinde ödenmez ise ruhsatlar iptal edilecektir" hükmü vardır. Ancak yazının yazıldığı şu ana kadar, aradan geçen yaklaşık 7 aya rağmen, MİGEM hiçbir ruhsat sahibine, ne 2016 için Ruhsat bedeli borç farkı, ne temerrüt faiz talebi, ne de ceza ile ilgili herhangi bir tebligatta bulunmadı. Özel görüşmelerde, MİGEM'deki birçok sorumlunun bile bu olumsuz gelişmelerin nasıl düzeleceği cevabını bilmedikleri anlaşılıyor.

EKSİK ÖDEMELERE CEZA

Bir başka sıkıntı da, ne olur, ne olmaz diyerek, 2016'da ruhsat ücretini yatırımcılar ile ilgili. Yeni kanun, ruhsat sahiplerinin, bu yıllık arama veya işletme ruhsat bedelinin yüzde 70'ini genel bütçeye, yüzde 30'unu da çevre uyumu ile ilgili olarak ayrıca yatırmalarını talep ediyor. vatandaş bu yüzdeleri yatırırken kazara bir kuruşluk, evet bir sadece bir kuruşluk bir eksiklikleri varsa, kanun tam yatırmamış sayıyor. Böyle birçok örnek oluşmuştur ve Kanun düzeltilmez ise, bu kişilere de her ruhsatları için 21 bin 600 TL ceza kesilecek anlamına geliyor.

RAPORLAR ESKİ YÖNETMELİĞE, CEZALAR YENİ KANUNA GÖRE

Bir başka inanılmaz durum da "ön arama raporları" ile ilgili ceza durumu. "Ön arama" adı verilen çalışmanın süresi bir yıl. Ruhsat sahibi bu süre zarfında araştırma, analiz, harita, sondaj ve benzeri uygulamaları yapıp bir rapor hazırlaması bekleniyor. Kanuna ve mevcut yönetmeliğe göre, ruhsat sahibi bu raporu, sağdan soldan aşırma haritalar, jeolojik kesitler, hatta uydurma haritalar ve birkaç analiz yaptırarak birkaç gün içinde, tamamladım deyip verebilir. Bu rapor kabul edildi. Ama bir yıllık sürenin tamamını kullanarak, yıl bitiminden sonraki ilk gün içinde bile raporunuzu verirseniz, yeni bir 21 bin 600 TL ceza ödemeye mahkûmsunuz anlamına geliyor. Ve diyelim ki verdiğiniz bu raporda küçük bir eksik bulundu ve siz bu

eksiği herhangi bir sebeple bir ay içinde tamamlamayı unutursanız ve/veya terör gibi mücbir bir sebeple yapamaz iseniz, ekstradan 21 bin 600 TL'lik ceza daha ödeyeceksiniz. Böyle bir madencilik anlayışı dünyanın neresinde var bilmiyorum?

RUHSAT VERİLENE KADARKİ YAPILAN HARCAMALAR KABUL EDİLMİYOR

Bir diğer konu da harcama faturaları ile ilgili. Firmanızda, harita, sondaj, jeofiziksel, petrografik, jeokimyasal incelemeleri yapacak kişiler ve aletler varsa ve bunu şirket imkânları ile yapıyorsanız, bu masraftan sayılmıyor. Ya kendinize fatura keseceksiniz veya masraf yapmamış gözükeceksiniz. Bu sorunun karşılığını MİGEM'de bilen bir kişiye rastlayamadım. Araç kiralarsanız masrafa sayılıyor, kendi jipinizi kullanırsanız sadece benzin faturaları masrafa sayılıyor.

Aynı şey sondaj makinası kirası için de geçerli. Sadece benzin faturası sayılıyor. Ve bu faturalar mutlaka ruhsatın resmi verilmiş tarihinden sonra olmalı. Bu ruhsat çalışmaya değer mi diye yaptığınız bütün ön çalışmalara yaptığınız harcamalar, harcamadan sayılmıyor.

ARAMA SAFHASINDA "TERÖR" ZAMAN DONDURMA OLARAK KABUL EDİLMİYOR

Yeni kanuna göre, bir madenin "işletme safhasında ise ve o bölgede bir terör olayı devam ediyorsa, ruhsat sahibi terörü gerekçe göstererek "zaman dondurma" talep edebiliyor. Ancak bu mücbir sebebin "arama" ruhsatları için de olabileceği kanunda unutulmuş. Arama ruhsatı sahiplerine, Terör sebebiyle "zaman dondurma" hakkı verilmemiş. Bir başka deyişle, ruhsat sahibi kendi iradesi dışında bir sebeple oluşan

terör olayları sonucunda, milyonlarca lira araştırma masrafı yaptığı maden ruhsatını, yeni kanunda arama ruhsatlarına mücbir sebeple “zaman doldurma” hakkı verilmediğinden, kaybetme riski ile karşı karşıya kalacak.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerimizde valiliklere yazı yazıp “ruhsat alanlarında çalışma yapılıp yapılamayacaklarını” soran yatırımcılara Valilikler “terör var, gelmeyin” diyemiyor. Devlet zafiyet göstermemeli mantığından hareketle, cevap vermemek için ne mümkünse yapıyor. MİGEM de yatırımcıya “çalışsaydın” diyor.

YETERLİ SAYIDA MADEN MÜHENDİSİ YOK

Yeni Maden Kanunu'ndaki en önemli sıkıntılardan birisi de, her ruhsat alanı için bir maden mühendisi mecburiyeti getirmiş olması. Bu belki ilk bakışta iyi gözükebilir. Ancak gerçekçi değil. TÜİK, 2011 verilerine göre, Türkiye'deki

maden mühendisi toplam sayısı 12 bin 282. Maden Mühendisleri Odası'nda bile güncellenmiş doğru rakam bulunamadığından, bugün için yaklaşık 15 bin maden mühendisimiz var diyelim. Bu mühendislerin önemli bir kısmının Devlet'te çalıştığını, bir kısmının, kendi içinde çalıştığını, bir kısmının yıllardır mesleği bırakıp başka işlerle uğraştığını, bir kısmının arazide çalışamayacak kadar yaşlı olduğunu düşünürsek, serbest piyasada çalışacak maden mühendisi sayısının en fazla 7-8 bin civarında olduğunu görülecek. Şimdi soru şu; diğer gurup ruhsatları hariç tutarak, sadece metalik madenler için verilen ruhsat sayısının yaklaşık 44 bin olduğunu düşünürsek, şirketler ve bu 7-8 bin maden mühendisi bu kanun gereğini nasıl yerine getirecek? Bir başka soru da şu; sadece kepçe marifeti ile kum ocağı işleten birine maden mühendisi bilimsel olarak nasıl yardım edecek? Dozeri kullanarak mı?

“**M**aden Kanunu'muzun bu haliyle oluşturduğu sıkıntılar göz önüne alınarak bu kusurların bir an önce yeni bir kanun metni ile ortadan kaldırılması uygun olacak. Sadece ceza vermeye yönelik bir kanunun, ülke madenciliğine bir katkı sağlamayacağı görülmeli.”

Yeni kanunun en önemli kusurlarından birisi de 13. Madde. Bu maddede “Maden İşletme” ile ilgili söylenenler “13/1” bendinde, “Maden Arama” ile ilgili söylenenler “13/2” bendinde toplanıyor. “13/1” bendinde söylenenlerin, cezalar dâhil, tamamı İŞLETİLEN MADENLER için olduğundan, ilk sıradaki “Yürürlükteki Ruhsatlar için her yıl ocak ayının sonuna kadar ruhsat bedelinin yatırılması zorunludur”

cümlesi, sadece İŞLETME ruhsatlarını kastediyor sonucu çıkıyor. “13/2 bendi ise Arama ile ilgili ruhsat taban bedellerinden bahsetmiyor, ne ruhsat harcının ne zaman yatırılacağı, ne de cezalar ile ilgili hiçbir hüküm buldurmuyor. Kanun yazım tekniğine göre bu büyük bir kusur. Genel kapsayan kurallar ilk madde olarak yazılmalı, “İŞLETME RUHSATLARI” ve “ARAMA RUHSATLARI” ile ilgili farklı hükümler ayrı maddeler olarak

derecelendirilmeliydi. Sadece bu madde sebebiyle bile MİGEM'e karşı birçok davanın açılması kaçınılmaz olacak. 13/3 ve 13/4 bendlerinde de kusurlar var. Ancak konunun özünü kaybetmemek için burada detaylandırılmayacak.

MADENCİLİK İÇİN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Çözüm önerilerime gelince; Maden Kanunu'muzun bu haliyle oluşturduğu sıkıntılar göz önüne alınarak bu kusurların bir an önce yeni bir kanun metni ile ortadan kaldırılması uygun olacak. Sadece ceza vermeye yönelik bir kanunun, ülke madenciliğine bir katkı sağlamayacağı görülmeli.

Jeoloji mühendisleri, eğitimlerinin özelliği sebebiyle, maden aramada çok etkililer. Hatta hiç abartma olmadan, maden aramada, “maden işletmeciliği” üzerine eğitilen maden mühendislerinden çok daha etkililer. MİGEM, özellikle “MADEN ARAMA” safhasında Jeoloji mühendislerinin yetkili kılınmasını kanuna derç edebilir. Böylece, Maden Mühendisliği azlığından kaynaklanan problemi bir ölçü de ortadan kaldırabilir.

Büyük sermayeli şirketlerin elindeki teknik eleman sayısı, ellerinde bulunan binlerce ruhsat alanını kısa sürede incelemesini engelliyor. Sermaye sahipleri, tabir uygunsa, soğanların sadece cücüklerini yemek gibi bir refleks peşindeler. Yani bir ölçüde vahşi kapitalizmin bütün örnekleri sergileniyor. Çok sayıda ruhsatın büyük sermayedar guruplara verilmesi fikri bu bakımdan verimli sonuçlar doğurmayacak. Sadece en zengin kısımların işletilme refleksi, önemli ölçüde

madenin arazide bırakılmasına ve milli servet kaybına yol açacak.

Ülkemizde farklı birçok bölgede çok sayıda, krom, demir, mangan, barit, manyezit gibi maden ve endüstriyel hammadde zenginlikleri bulunuyor. Bu maden zenginlikleri, büyük bir maden firması için önemsiz değerlerdir. Ancak küçük sermayeli birçok mütteşebbis, kanuna eklenecek bir madde ile hareketlendirilip, ülke için önemli katkıları sağlanabilir. Yapılacak iş ise çok basit. İç ve Dış satışı kolay olan krom, demir, mangan, barit, manyezit gibi maden ve endüstriyel hammaddeler için “maden toplama ve

zenginleştirme alanları” kurulabilir. Devlet veya bu işe talip özel teşebbüs, bu alanlarda toplanan demirleri, öğütme sonrası basit bir manyetik ayırıcı ile, kromitleri sallantılı masa tekniği ile zenginleştirip, baritleri öğütüp, katma değer

oluşturup, toplu olarak ihraç limanlarına sevk edebilirler. Bu teknik uygulandığında ham haliyle nakledilen ve boşa harcanan nakliye masraflarından önemli ölçüde tasarruf sağlanacak. Bu şekilde binlerce kişi de iş bulmuş olacak. Böylece Devlet küçük sermayeli madenciyi ve emek yoğun bir sektörü ayakta tutmuş olacak.

Biz, madencilik ile yorumlarda bulunurken, farklı bölgelerdeki farklı madenler veya endüstriyel hammaddeler için farklı çözümler üretmeliyiz. Taşıma maliyeti yüksek olan hammaddeler, bulunduğu bölgelerde değerlendirilmeli. Mesela, Erzurum, Kars ve Erzincan gibi illerde bulunan volkanik camlardan üretilen perlitlerin o bölgedeki inşaatlarda kullanılması teşvik edilmeli. Volkanik camlardan üretilen ve iyi bir izolasyon

maddesi olan perlitler özellikle soğuk mevsimlerde yakıttan tasarruf yapılmasını sağlar. Perlitin işlenmiş bir kısmı Güneydoğu Anadolu bölgemizde tarım topraklarının verimli hale getirilmesi için de kullanılabilir.

Tabi bu arada ülke madenciliği adına dikkat etmemiz gerek farklı hususlar var. Son yıllarda ülkemize ve özellikle D-GD bölgelerimize İrlandalı, Avusturyalı yatırımcı başta olmak üzere yabancı yatırımcı ilgisi arttı. Ancak bu yatırımcıların hepsinin iyi niyetli olduğunu söylemek mümkün değil. Bu şirketler şirketlerini kendi ülkelerinde borsaya kote ediyorlar. Birkaç analiz sondaj sonrası milyonlarca ton rezerv beyan ederek hisse değerlerinin yükselmesini sağlıyorlar. Fiyatlar iyi bir değere yükselince kendi hisselerini satın ortadan yok oluyorlar. Bu şekilde D-GD'da terk edilmiş çok maden ruhsatı bulunuyor. Şirketin borçlu olduğu birçok yerli esnaf da alamadıkları paraları nasıl tahsil edeceklerini bilemiyorlar. Aynı oyun Batı Anadolu'da da uygulanıyor, Dış dünyada Türkiye hakkında madencilik yatırımı bakımından güvenilmez ülke algısı oluşturuluyor. Bu durum MIT tarafından da ayrıca araştırılmalı.

Yeni Maden Kanunu, sade vatandaşın, çobanın, madenciliğe meraklıların, dağlarda dolaşan yeni cevher zehurları bulup, bu bilgileri paraya çevirmesini engelledi. Buluculuk hakkı, mevcut haliyle paraya hemen çevrilemediğinden vatandaşın cazip gelmiyor. Hâlbuki geçmişte bulunan birçok büyük maden (Guleman Krom madeni dâhil) köylüler, çobanlar, meraklılar tarafından bulunmuştu. Devlet, yeni hazırlanacak kanun metninde bunu teşvik edici bir usul ve yol bulmalı. Yazacak çok teknik daha var. Ancak şimdilik bu kadar! Ümit ederim bu bilgiler yöneticilerimize yeni bir düşünce kanalı açar.

YENİ KANUNUN GARİP UYGULAMALARI